

### Rozdział 3. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

#### § 9. Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

##### 1. Rolnictwo

Zagrożenia	Typ	Wpływ na bioróżnorodność i krajobraz	Postulowane sposoby eliminacji lub minimalizacji zagrożeń
1) Zaniechanie wykorzystania rolniczego gruntów ornych, łąk i pastwisk	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie się powierzchni ekosystemów otwartych (w wyniku sukcesji roślinności zaroślowej i leśnej), w tym zwłaszcza łąk i pastwisk;</li> <li>• ustępowanie gatunków typowych dla agrocenoz oraz gatunków i siedlisk, których występowanie warunkowane jest ekstensywnym użytkowaniem łąkarskim lub pastwiskowym (np. łąki niskoturzycowe, murawy kserotermiczne);</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wdrażanie programów rolnośrodowiskowych;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> <li>• przywracanie rolniczych funkcji użytkowych gruntom, na których postęp sukcesji spowodował degradację, z pozostawieniem fragmentów wartościowych;</li> <li>• utrzymywanie ekosystemów łąkowych poprzez czynną ochronę (koszenie, wypas, itp.);</li> </ul>
2) Tworzenie upraw wielkopowierzchniowych (zmniejszanie mozaiki upraw) oraz zajmowanie nowych terenów pod uprawy, w tym poprzez zamianę użytków zielonych na grunty orne	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie powierzchni naturalnej i półnaturalnej przyrody, w tym zanikanie zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych i miedz;</li> <li>• ustępowanie gatunków towarzyszących uprawom (zarówno roślin jak i zwierząt);</li> <li>• izolacja siedlisk i populacji dziko żyjących wskutek przerywania sieci powiązań ekologicznych;</li> <li>• zmiana warunków siedliskowych wynikająca ze zwiększenia erozji;</li> <li>• niekorzystne zmiany warunków wodnych i topoklimatu (zwiększone parowanie gruntowe, większa siła wiatrów);</li> <li>• ubożenie krajobrazu rolniczego związane z ubożeniem flory segetalnej, zmniejszaniem zróżnicowania mikrosiedliskowego;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wdrażanie programów rolnośrodowiskowych;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> <li>• utrzymanie ekosystemów marginalnych jak: miedze, skarpy, fragmenty muraw i łąk, wilgotne zagłębienia, rowy przydrożne i pobocza z naturalną roślinnością; ochrona istniejących zadrzewień śródpolnych i oczek wodnych;</li> <li>• odtwarzanie zniszczonych i tworzenie nowych zadrzewień i oczek wodnych oraz barier biogeochemicznych o szerokości min. 10 m wokół zagłębień terenowych;</li> <li>• zadrzewianie, zakrzewianie lub zadarnianie (w zależności od warunków siedliskowych oraz potrzeb ochrony walorów krajobrazowych) terenów szczególnie zagrożonych erozją;</li> </ul>
3) Stosowanie nadmiernych dawek chemicznych środków ochrony oraz nawozów; mechanizacja rolnictwa i stosowanie wysokowydajnych, wielofunkcyjnych, ciężkich kombajnów do uprawy ziemi oraz opryskiwaczy z szerokim rozstawem ramion	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiana warunków siedliskowych (eutrofizacja siedlisk, zwłaszcza zbiorników wód w krajobrazie rolniczym), w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zatrucia i zwiększona śmiertelność zwierząt na wszystkich szczeblach drabiny troficznej, z kumulacją toksyn w ciele drapieżców;</li> <li>• likwidacja enklaw naturalnej i półnaturalnej przyrody w obrębie wielkoobszarowych upraw polowych, przeszkadzających w wykonywaniu zabiegów agrotechnicznych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wdrażanie programów rolnośrodowiskowych rekompensujących uciążliwości w uprawie ziemi spowodowanych obecnością enklaw naturalnej przyrody na polach;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> <li>• ograniczenie ilości stosowanych nawozów i chemicznych środków ochrony roślin do niezbędnego minimum;</li> <li>• ochrona istniejących zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych i innych naturalnych nieużytków;</li> <li>• tworzenie lub rozszerzanie tzw. stref buforowych w sąsiedztwie zbiorników wodnych i lasów, zwłaszcza u podnóży stoków, w miejscach intensywnych spływów wody z pól;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• ustępowanie gatunków towarzyszących uprawom (zarówno roślin jak i zwierząt);</li> <li>• ustępowanie gatunków wrażliwych i przekształcanie siedlisk w strefie przylegającej do upraw polowych;</li> <li>• degradacja gleb;</li> <li>• ubożenie krajobrazu rolniczego związane z ubożeniem flory segetalnej, ekspansją w przestrzeni rolniczej kilku gatunków nitrofilnych roślin, zmniejszaniem zróżnicowania mikrosiedliskowego;</li> </ul>	
4) Wprowadzanie nowych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt gospodarskich, w tym także modyfikowanych genetycznie (GMO)	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zanikanie starych, tradycyjnych odmian i ras;</li> <li>• zawlekanie gatunków obcych i organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO);</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• promowanie uprawy tradycyjnych odmian roślin i hodowli tradycyjnych ras zwierząt;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> </ul>
5) Wielkoprzemysłowe fermy zwierząt (wysoka emisja zanieczyszczeń, produkcja odchodów zwierzęcych przekraczająca możliwości ich racjonalnego stosowania, awaryjne zrzuty gnojowicy do wód powierzchniowych)	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiana warunków siedliskowych w rejonach obszarów nadmiernie nawożonych gnojowicą (eutrofizacja siedlisk) a w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• degradacja siedlisk, zwłaszcza hydrogenicznych w sytuacjach awaryjnych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie możliwości tworzenia nowych wielkoprzemysłowych ferm z całkowitym wykluczeniem hodowli w systemie bezściółowym na obszarze Parku i dążeniem do ich wykluczenia na terenie otuliny;</li> <li>• dostosowanie obsady zwierząt do możliwości zagospodarowania powstających odchodów;</li> <li>• rygorystyczne przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> </ul>
6) Pobór wody do celów rolniczych	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku zaburzenia lokalnych układów hydrologicznych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie możliwości poboru wód z naturalnych zbiorników wodnych w przypadku nadmiernego obniżenia poziomu wód powierzchniowych lub długotrwałych okresów suszy;</li> <li>• realizacja małej retencji w krajobrazie rolniczym;</li> <li>• ochrona oczek wodnych i mokradeł w krajobrazie rolniczym;</li> </ul>
7) Porzucanie opakowań po nawozach i chemicznych środkach ochrony roślin; mycie sprzętu rolniczego, zwłaszcza po chemicznych środkach ochrony roślin	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku zatrucia wody i gleby, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zatrucia i zwiększona śmiertelność zwierząt na wszystkich szczeblach drabiny troficznej, z kumulacją toksyn w ciele drapieżców;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie akcji edukacyjnych;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> <li>• rygorystyczne przestrzeganie zasad postępowania z odpadami niebezpiecznymi;</li> </ul>
8) Stosowanie sznurków z tworzyw sztucznych do wiązania siana i słomy	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększona śmiertelność ptaków używających siana i słomy na wyściółkę do gniazda (np. bocian biały i czarny) wskutek zaplątywania się ptaków w sznurki;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stosowanie innych metod wiązania słomy i siana np. przy pomocy sznurków z włókien naturalnych;</li> <li>• dbałość o dokładne zbieranie nie wykorzystywanych sznurków z pola i łąki;</li> </ul>
9) Wypalanie łąk, ściernisk i nieużytków	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych, głównie wskutek jałowienia gleby;</li> <li>• ubożenie flory i fauny, zarówno organizmów żyjących na powierzchni jak i w przypowierzchniowej warstwie gleby;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie akcji edukacyjnych;</li> <li>• egzekwowanie zakazu wypalania łąk, nieużytków i ściernisk;</li> </ul>

		• zagrożenie pożarowe dla lasów i trzcinowisk;	
--	--	--	--

## 2. Gospodarka wodna

1) Nadmierny pobór płytkich i głębokich wód podziemnych dla celów komunalnych i przemysłowych	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych (przesuszenie siedlisk, degradacja gleb), w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zanikanie ekosystemów hydrogenicznych (oczka wodne, torfowiska, wilgotne łąki) i sukcesja w ich miejscu roślinności krzewiastej i drzewiastej;</li> <li>• ubożenie krajobrazu (wysychanie oczek wodnych i mokradeł);</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczanie wykorzystania lokalnych studni głębinowych;</li> <li>• dążenie do zaopatrzenia miejscowości położonych w Parku i otulinie w wodę z alternatywnych zasobów;</li> <li>• budowa systemów małej retencji na hydrogenicznych nieużytkach rolnych i leśnych poprzez zaniechanie konserwacji rowów melioracyjnych i urządzeń drenarskich, wyptykanie rowów melioracyjnych i budowę progów piętrzących;</li> </ul>
2) Zabudowa hydrotechniczna cieków, w tym budowa urządzeń piętrzących i zbiorników zaporowych	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• utrudnienie lub uniemożliwienie przemieszczania się gatunków wędrownych (w tym zwłaszcza ryb) oraz powstawanie dla nich „pułapek ekologicznych” (np. turbiny);</li> <li>• zmniejszanie powierzchni naturalnych i seminaturalnych siedlisk charakterystycznych dla dolin;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych i mikroklimatycznych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych (np. przy zalewaniu obszarów źródłiskowych);</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczanie zabudowy hydrotechnicznej do miejsc, dla których przeprowadzona wcześniej waloryzacja przyrodnicza nie wykaże obecności gatunków lub siedlisk podlegających ochronie i do miejsc, w których taka zabudowa jest konieczna dla zachowania bezpieczeństwa ludzi oraz mienia;</li> <li>• budowa przepławek przy urządzeniach piętrzących już istniejących i planowanych;</li> </ul>
3) Melioracje odwadniające oraz brak konserwacji i obsługi urządzeń melioracyjnych warunkujących właściwe funkcjonowanie tych urządzeń	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych i mikroklimatycznych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zanikanie ekosystemów hydrogenicznych (oczka wodne, torfowiska, wilgotne łąki), w tym uruchamianie procesów sukcesyjnych, a w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• w skrajnych wypadkach całkowite zanikanie zbiorników wodnych (np. w dolinie Krzekny Jez. Krzekno Duże i Krzekno Małe);</li> <li>• wzrastający deficyt wody na terenach sąsiadujących z odwadnianymi (np. rez. Trawiasta Buczyzna), zwłaszcza przy niedostatecznych opadach deszczu i bezśnieżnych zimach;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• powstawanie nowych urządzeń melioracyjnych musi być poprzedzone szczegółową analizą wpływu na grunty sąsiednie;</li> <li>• zakaz regulacji naturalnych cieków wodnych;</li> <li>• zakaz wykonywania nowych melioracji odwadniających;</li> <li>• poprawa retencji wód poprzez spowalnianie ich odpływu za pomocą progów ograniczających odpływ wody, zaniechanie konserwacji rowów melioracyjnych w rejonach, gdzie odwadnianie gruntów nie jest bezwzględnie konieczne, blokowanie odpływu wód urządzeniami drenarskimi na śródpolnych nieużytkach (oczkach wodnych, torfowiskach i mokradłach);</li> </ul>
4) Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku zrzutu nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku przyspieszonej eutrofizacji wód, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowa systemów zbiorczej kanalizacji z we wszystkich miejscowościach Parku i otuliny z odprowadzeniem do wysoko sprawnych oczyszczalni ścieków; na obszarach zabudowy rozproszonej dopuszcza się stosowanie zbiorników</li> </ul>

ścieków do wód i ziemi		<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększenie śmiertelności gatunków wrażliwych na zanieczyszczenia, zwłaszcza gatunków zagrożonych, zajmujących najwyższy poziom w łańcuchu pokarmowym (bielik, rybołów, kania ruda i czarna, wydra);</li> <li>• ograniczenie rekreacyjnych walorów jezior;</li> </ul>	bezodpływowych; <ul style="list-style-type: none"> <li>• modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków;</li> <li>• do czasu wybudowania zbiorczej kanalizacji, w miejscowościach jej pozbawionych wdrożenie systemu kontroli wywozu ścieków z poszczególnych gospodarstw domowych;</li> </ul>
5) Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku spływu powierzchniowego z pól, gospodarstw wiejskich i układów komunikacyjnych	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku przyspieszonej eutrofizacji wód, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zwiększenie śmiertelności gatunków wrażliwych na zanieczyszczenia, zwłaszcza gatunków zagrożonych, zajmujących najwyższy poziom w łańcuchu pokarmowym (bielik, rybołów, kania ruda i czarna, wydra);</li> <li>• zatrucia organizmów zwierzęcych na wszystkich szczeblach drabiny troficznej, z maksymalną kumulacją nierozkładalnych toksyn w ciele drapieżców;</li> <li>• ograniczenie rekreacyjnych walorów jezior;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• utrzymanie istniejących i odbudowa zniszczonych barier biogeochemicznych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych oraz wzdłuż lasów rosnących u podnóża uprawianych rolniczo stoków;</li> <li>• utrzymanie naturalnej roślinności szuwarowej w strefie brzegowej zbiorników wodnych;</li> <li>• dostosowanie poziomu nawożenia do potrzeb pokarmowych roślin;</li> <li>• wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu dobrej praktyki rolniczej;</li> <li>• wdrażanie i egzekwowanie zasad gospodarowania określonych w Rozporządzeniu Nr 3/2004 Dyrektora RZGW w Szczecinie z dnia 22 kwietnia 2004 roku w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych;</li> <li>• dążenie do uporządkowania obejść gospodarskich pod kątem dotrzymywania norm sanitarnych i ochrony środowiska oraz poprawy estetyki;</li> </ul>

### 3. Rybactwo i wędkarstwo

1) Zarybienia	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• przenoszenie chorób i pasożytów, których nosicielami są ryby hodowlane (np. wirus SVC);</li> <li>• spadek różnorodności biologicznej na poziomie gatunkowym i genetycznym (zmiany w zespołach bezkręgowców, płazów, ryb, ptaków roślinożernych i drapieżnych) wskutek zmian siedliskowych miejsc bytowania, rozrodu i żerowania zwierząt;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dążenie do zarybienia materiałem pochodzącym z lokalnych zasobów;</li> <li>• zwiększenie nadzoru sanitarnego w odniesieniu do stosowanego narybku;</li> <li>• zakaz wprowadzania i eliminowanie gatunków obcych;</li> </ul>
2) Dokarmianie ryb	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku eutrofizacji wód, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie dokarmiania ryb wyłącznie do obszaru hodowlanych stawów rybnych;</li> </ul>
3) Zaśmiecanie stanowisk wędkarskich	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększona śmiertelność ptaków wodno-błotnych i drapieżnych zaplądających się w żyłkach i raniących haczykami;</li> <li>• eutrofizacja wód;</li> <li>• dewastacja krajobrazu;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uporządkowanie sytuacji formalnej i własnościowej w zakresie stanowisk wędkarskich i kontrolowanie utrzymywania ich we właściwym stanie;</li> </ul>
4) Nadmierna eksploatacja zasobów	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie się populacji gatunków dziko żyjących, zwłaszcza mniej pospolitych;</li> <li>• zaburzenia w funkcjonowaniu ekosystemów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dostosowanie wielkości połowów do wielkości rybostanu w zbiornikach naturalnych;</li> <li>• wzmoczenie nadzoru w celu wyeliminowania lub przynajmniej</li> </ul>

		<p>wodnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszenie zasobności bazy żerowej dla gatunków drapieżnych (bielik, rybołów, kania ruda, kania czarna, wydra);</li> </ul>	<p>ograniczenia kłusownictwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie połowów przy użyciu elektrycznych narzędzi połowowych;</li> <li>• wstrzymanie połowów i wszelkich zabiegów gospodarczych (z wyjątkiem pozyskiwania do celów hodowlanych tarlaków po uzyskaniu wymaganego prawem zezwolenia) na tartliskach w okresie tarła i rozwoju wylęgu;</li> <li>• zarybianie w miarę możliwości materiałem gatunków ryb rodzimego pochodzenia;</li> <li>• promowanie łowisk specjalnych dla wędkarzy na zbiornikach sztucznych w celu zmniejszenia presji na zbiorniki naturalne,</li> </ul>
5) Budowa nowych stawów do intensywnej hodowli ryb	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku zaburzenia lokalnych układów hydrologicznych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie możliwości budowy nowych stawów do intensywnej hodowli ryb do obszaru otuliny z zaleceniem tworzenia na nich łowisk specjalnych dla wędkarzy w celu zmniejszenia presji na zbiorniki naturalne;</li> </ul>
6) Kłusownictwo rybactwo (nielegalne połowy wędkarskie, różnymi typami sieci i pułapek oraz agregatem prądotwórczym)	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie się populacji ryb, w tym populacji gatunków rzadszych;</li> <li>• znaczne ograniczenie bazy żerowej dla gatunków zwierząt rybożernych;</li> <li>• zaburzenia w funkcjonowaniu ekosystemów wodnych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• integracja działań służb, w których kompetencjach leży egzekwowanie przepisów prawa w zakresie walki z kłusownictwem;</li> <li>• wzmożenie nadzoru w celu wyeliminowania lub przynajmniej ograniczenia kłusownictwa;</li> </ul>

#### 4. Leśnictwo

1) Brak dostatecznej ilości drzew obumierających i martwych w drzewostanach gospodarczych	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie zróżnicowania mikrosiedlisk na skutek eliminacji na obszarach lasów użytkowanych gospodarczo faz starzenia się i rozpadu drzewostanów (drzew sędziwych, obumierających, wywrotów i wykrotów, luk itp.), a w efekcie ubożenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; ustępowanie gatunków wrażliwych, uzależnionych od obecności różnych faz rozwojowych drzewostanów;</li> <li>• eliminacja mikrosiedlisk organizmów epiksylicznych (związanych z rozkładającym się martwym drewnem);</li> <li>• ubożenie zróżnicowania krajobrazu leśnego – utrata charakteru puszczańskiego lasów;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie stałej inwentaryzacji i monitoringu gatunków wrażliwych i wykonywanie zabiegów ochrony czynnej w miarę potrzeby;</li> <li>• zaniechanie ingerencji w naturalne procesy przyrodnicze różnicujące strukturę drzewostanów rezerwatowych oraz w ostojach gatunków wrażliwych (ptaki drapieżne, bocian czarny, rośliny i grzyby wymagające ochrony strefowej);</li> <li>• zachowywanie w trakcie zabiegów gospodarczych części starych drzew aż do ich naturalnej śmierci i rozkładu z wyjątkiem sytuacji zagrażających trwałości drzewostanów;</li> <li>• pozostawianie w lesie drzew dziuplastych;</li> <li>• pozostawianie wydzielających się drzew martwych w lesie z wyjątkiem sytuacji zagrażających trwałości drzewostanów;</li> <li>• rozwieszanie budek lęgowych dla ptaków i nietoperzy zwłaszcza w drzewostanach młodszych klas wieku pozbawionych drzew dziuplastych;</li> </ul>
2) Inicjowanie odnowień jednocześnie na dużych obszarach, co powoduje powstawanie wielkoobszarowych jednorodnych i zwartych młodników, z czasem dragowin itd.	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ubożenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów – w efekcie zmniejszenie zróżnicowania mikrosiedliskowego i bioróżnorodności;</li> <li>• ułatwienie wnikania obcych, inwazyjnych gatunków runa (tzw. neofitów) na skutek</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zachowanie i kształtowanie mozaikowości struktury wiekowej drzewostanów poprzez inicjowanie jednoczesnych odnowień na mniejszych powierzchniach;</li> </ul>

		<p>prześwietlenia lub zniszczenia runa i powierzchniowych warstw gleby w trakcie prac pielęgnacyjnych (szczególnie w trakcie inicjowania odnowienia przez orkę i cięcia prześwietlające);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ubożenie zróżnicowania krajobrazu leśnego – utrata charakteru puszczańskiego lasów;</li> </ul>	
3) Niszczenie lub uniemożliwienie wykształcania się naturalnej strefy ekotonowej na styku las-pole, las-łąka, las-woda	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ułatwienie wnikania gatunków obcych;</li> <li>• zmiany warunków mikrosiedliskowych wewnątrz lasu;</li> <li>• spadek bioróżnorodności bogatych gatunkowo stref przejściowych;</li> <li>• zaburzenia w migracji gatunków i genów wynikające z przerwania drożności korytarzy ekologicznych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona i kształtowanie stref ekotonowych w kierunku zabezpieczenia ekosystemów przed niekorzystnym wpływem czynników zewnętrznych i utraty walorów krajobrazowych oraz utrzymania lub poprawy drożności korytarzy ekologicznych;</li> </ul>
4) Niezgodność drzewostanów z siedliskiem	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja siedlisk;</li> <li>• zmiany w kompozycji florystycznej i faunistycznej ekosystemów związane z ustępowaniem gatunków charakterystycznych;</li> <li>• ułatwienie ekspansji gatunkom obcym w związku z zaburzeniem warunków mikrosiedliskowych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dążenie do uzyskania zgodności składu gatunkowego drzewostanów z potencjalną roślinnością naturalną przy uwzględnieniu konieczności ochrony cennych, specyficznych dla parku zbiorowisk półnaturalnych;</li> </ul>
5) Stosowanie chemicznych środków ochrony lasu przed owadami	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zaburzenia w funkcjonowaniu ekosystemów leśnych spowodowane zmianami w sieci troficznej;</li> <li>• obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych;</li> <li>• wymieranie najbardziej wrażliwych gatunków bezkręgowców, w tym również podlegających ochronie i zwierząt owadożernych (ptaki owadożerne, nietoperze), naturalnych sprzymierzeńców w walce z owadami;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony lasu przed owadami do ekstremalnych sytuacji zagrażających trwałości drzewostanów;</li> <li>• preferowanie biologicznych metod ochrony lasu;</li> <li>• odstąpienie od prowadzenia akcji odkomarzania;</li> </ul>
6) Hodowla selekcyjna drzew leśnych	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• monotypizacja lasu, powodująca zaburzenia w funkcjonowaniu ekosystemów leśnych i utratę ich walorów krajobrazowych;</li> <li>• utrata różnorodności genetycznej gatunków drzew;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tolerowanie domieszek gatunków rodzimych w zbiorowiskach leśnych;</li> </ul>
7) Realizacja zalesień	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczanie powierzchni ekosystemów otwartych, a w efekcie ustępowanie typowych dla nich gatunków;</li> <li>• ograniczenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wyłączenie z zalesień obszarów chronionych, dla których zalesianie spowodowałoby degradację ich walorów przyrodniczych: użytków zielonych, torfowisk, terenów podmokłych i wszelkich nieużytków naturalnych oraz skarp z roślinnością kserotermiczną;</li> </ul>
8) Wykonywanie prac leśnych, zwłaszcza prace zrywkowe i związane z inicjowaniem odnowienia lasu (orka,	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mechaniczne niszczenie stanowisk rzadkich gatunków powodujące zmniejszanie ich liczebności i ustępowanie;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wykonywanie prac leśnych po uprzedniej weryfikacji walorów przyrodniczych powierzchni manipulacyjnych i ustaleniu warunków realizacji zabiegów leśnych minimalizujących ich wpływ na</li> </ul>

spulchnianie gleby itp.)		<ul style="list-style-type: none"> <li>• przekształcanie warunków mikrosiedliskowych powodujące zmniejszenie ich zróżnicowania;</li> <li>• zwiększenie intensywności procesów erozyjnych;</li> <li>• ułatwienie ekspansji gatunkom obcym w związku z zaburzeniem warunków mikrosiedliskowych;</li> <li>• zmniejszanie walorów krajobrazowych terenów leśnych (utrata charakteru puszczańskiego);</li> </ul>	<p>środowisko przyrodnicze (rozszerzenie zakresu konsultacji między służbami ochrony przyrody i służbami leśnymi);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• obejmowanie ochroną stanowisk gatunków rzadkich i zagrożonych;</li> <li>• ograniczenie do niezbędnego minimum prowadzenia szlaków zrywkowych w terenie narażonym szczególnie na erozję (np. w dolinach strumieni i na stromych stokach);</li> <li>• ograniczanie wzniesienia powierzchni gleb z całkowitym zakazem orki przy odnowieniu naturalnym a w sytuacjach koniecznych pozostawianie przynajmniej rozproszonych płatów nienaruszonego runa leśnego;</li> </ul>
--------------------------	--	---	---

### 5. Łowiectwo

1) Nadmierne pozyskiwanie zwierząt łownych, w tym eksploatacja selektywna, między innymi uzależniona od "opłacalności" pozyskania zwierzyny	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zaburzenie struktury populacji (np. w wyniku nadmiernego odstrzału samców);</li> <li>• zaburzenie struktury ekosystemów (np. w wypadku różnic w preferencjach pozyskania określonych gatunków);</li> <li>• ograniczanie różnorodności genetycznej;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie dokładnych inwentaryzacji stanu gatunków łownych;</li> <li>• utrzymywanie stanu zwierząt łownych zgodnego z pojemnością łowisk;</li> <li>• utrzymywanie właściwej struktury wiekowej i płciowej;</li> <li>• obejmowanie okresową lokalną ochroną (wstrzymanie odstrzału) gatunków, u których stwierdzono drastyczny spadek liczebności zagrażający stabilności populacji (np. zajęca, kuropatwa);</li> <li>• redukcja liczebności zwierząt drapieżnych obcego pochodzenia (np. jenot, norka amerykańska);</li> </ul>
2) Kłusownictwo (nielegalne odstrzały, zastawianie wnyków i innych pułapek, włóczące się psy i koty)	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszenie liczebności zwierząt (nie tylko łownych ale i chronionych takich jak np. wydra i bóbr);</li> <li>• okaleczanie i płoszenie zwierząt;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• integracja działań służb, w których kompetencjach leży egzekwowanie przepisów prawa;</li> <li>• wzmożenie nadzoru w celu wyeliminowania lub przynajmniej ograniczenia kłusownictwa;</li> <li>• odstrzał psów zdziczałych i wykazujących zachowanie kłusownicze;</li> </ul>

### 6. Działalność przemysłowa i usługowa

1) Zanieczyszczenia powietrza pochodzące z dalekich emisji gazów i pyłów do atmosfery, w szczególności ze Szczecina, Gryfina i Schwedt	Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiana struktury ekosystemów w wyniku eutrofizacji i zakwaszania siedlisk oraz pojawianie się zanieczyszczeń specyficznych, w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zakaz lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, dla których wykonana ocena oddziaływania na środowisko wykazała niekorzystny wpływ na środowisko;</li> </ul>
2) Zanieczyszczenia powietrza pochodzące ze źródeł lokalnych	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiana struktury ekosystemów w wyniku eutrofizacji i zakwaszania siedlisk oraz pojawianie się zanieczyszczeń specyficznych, w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• modernizacja kotłowni węglowych na olejowe lub gazowe; do ogrzewania na wsiach w większym stopniu wykorzystywać proekologiczne źródła energii (słoma, zrąbki z drewna itp.)</li> <li>• zwiększenie kontroli w zakresie ochrony środowiska;</li> </ul>
3) Zanieczyszczenie środowiska w wyniku zrzutu ścieków, składowania odpadów i hałasu	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiana struktury ekosystemów w wyniku eutrofizacji i zakwaszania siedlisk oraz pojawianie się zanieczyszczeń specyficznych, a w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększenie kontroli w zakresie ochrony środowiska;</li> <li>• zakaz lokalizacji inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, dla których wykonany eaport oddziaływania na środowisko wykazał niekorzystny wpływ na środowisko;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększenie śmiertelności gatunków wrażliwych na zanieczyszczenia, zwłaszcza gatunków zagrożonych, zajmujących najwyższy poziom w łańcuchu pokarmowym;</li> <li>• zatrucia organizmów zwierzęcych na wszystkich szczeblach drabiny troficznej, z maksymalną kumulacją nierozkładalnych toksyn w ciele drapieżców;</li> <li>• ograniczenie rekreacyjnych walorów Parku;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• likwidacja punktów zrzutu ścieków i dzikich wysypisk odpadów;</li> </ul>
4) Eksploatacja złóż torfu	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja ekosystemów torfowiskowych;</li> <li>• degradacja naturalnych siedlisk przyrodniczych wykształcających się na złożach torfów niskich, przejściowych i wysokich, podlegających ochronie na mocy Dyrektywy siedliskowej;</li> <li>• degradacja krajobrazu;</li> <li>• zmiany stosunków wodnych potęgujące degradację ekosystemów i w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzmożony nadzór obszaru i egzekwowanie zakazu pozyskiwania torfu;</li> <li>• objęcie ochroną w postaci użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych najcenniejszych torfowisk;</li> </ul>
5) Eksploatacja piasku i żwiru z towarzyszącym jej nielegalnym wysypywaniem odpadów i wylewaniem ścieków do wyrobisk	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja form geomorfologicznych utworzonych z piasków i żwirów (np. ozów);</li> <li>• degradacja krajobrazu w wyniku tworzenia hałd i wykopów;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych i degradacja roślinnych zbiorowisk napiaskowych wskutek mechanicznego niszczenia;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku chemicznego skażenia gleby i w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzmożony nadzór obszaru i egzekwowanie zakazu pozyskiwania kopalin oraz zakazu wysypywania i wylewania odpadów;</li> <li>• ograniczenie możliwości poboru piasku i żwiru wyłącznie do udokumentowanych złóż w granicach otuliny, w rozmiarach pozwalających na zaspokojenie tylko lokalnych potrzeb społeczności miejscowej, po uzyskaniu wymaganych prawem koncesji,</li> <li>• rekultywacja zdegradowanych obszarów z wykluczeniem zastosowania odpadów w celu wypełnienia wyrobisk;</li> </ul>

## 7. Energetyka.

1) Budowa napowietrznych linii przesyłowych.	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tworzenie bariery migracyjnej dla zwierząt (promieniowanie magnetyczne);</li> <li>• zagrożenie życia dla zwierząt (zwłaszcza ptaków);</li> <li>• degradacja krajobrazu;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• projektowanie tras linii przesyłowych w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na walory krajobrazowe i przyrodę, propagowanie przesyłu energii kablem podziemnym;</li> </ul>
2) Budowa elektrowni wiatrowych	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zagrożenie życia dla zwierząt (zwłaszcza ptaków);</li> <li>• degradacja krajobrazu;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych na całym obszarze Parku; w otulinie dopuszcza się jedynie pojedyncze elektrownie wiatrowe dla potrzeb gospodarstw domowych zlokalizowane poza obszarami korytarzy ekologicznych i miejsc ekspozycyjnych w krajobrazie;</li> </ul>

## 8. Transport

1) Rozwój sieci drogowej	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zanieczyszczanie powietrza oraz odpady</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stosowanie nowoczesnych zabezpieczeń zmniejszających</li> </ul>
--------------------------	------	--	--



		<p>wzdłuż dróg i w miejscach postojowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w wyniku zanieczyszczeń motoryzacyjnych, w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• giniecie zwierząt na drogach;</li> <li>• zawlekanie obcych gatunków zwierząt i roślin;</li> </ul>	<p>ryzyko kolizji pojazdów ze zwierzętami (budowa przepustów i barier naprowadzających dla zwierząt na trasach ich wzmożonej migracji);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kształtowanie osłon przydrożnych w postaci pasów zieleni;</li> <li>• utrzymanie ograniczenia dopuszczalnej prędkości na drogach gminnych i powiatowych prowadzących przez tereny leśne Parku do 40 km/godz. ;</li> <li>• utrzymanie sieci dróg publicznych w dobrym stanie technicznym;</li> <li>• zakaz budowy nowych dróg publicznych w Parku na obszarach poza zwartą zabudową miejscowości;</li> <li>• preferowanie przebiegu tras komunikacyjnych w otulinie z dala od węzłów i korytarzy ekologicznych;</li> </ul>
--	--	---	---

## 9. Gospodarka przestrzenna

<p>1) Zajmowanie nowych terenów otwartych pod funkcje: mieszkaniowe (osadnicze), przemysłowe i turystyczno-rekreacyjne oraz towarzyszącą im infrastrukturę na terenach wiejskich</p>	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie ogólnej powierzchni terenów biologicznie czynnych;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ubożenie ich składu gatunkowego;</li> <li>• fragmentacja ekosystemów i utrudnianie rozprzestrzeniania się gatunków w wyniku tworzenia nowych barier ekologicznych;</li> <li>• tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się obcych gatunków;</li> <li>• synantropizacja roślin i zwierząt;</li> <li>• zwiększenie presji zwierząt domowych na naturalne biocenozy;</li> <li>• degradacja walorów krajobrazowych: niszczenie struktur krajobrazu wiejskiego;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• maksymalne ograniczenie zmian przeznaczenia gruntów rolnych (położonych poza miejską częścią otuliny) na cele nierolnicze;</li> <li>• zapobieganie „przestrzennej eksplozji osiedli ludzkich” poprzez ograniczenie możliwości wznoszenia nowej zabudowy kubaturowej do określonych obszarów zwartej zabudowy miejscowości;</li> <li>• przyrodnicze wzbogacanie krajobrazu (zasada rekompensacji);</li> <li>• zwiększenie zasobów przyrodniczych terenów zurbanizowanych (wodnych, leśnych, murawowych) i dążenie do połączenia ich w spójny przestrzennie system ekologiczny;</li> <li>• szersze stosowanie rodzimych gatunków roślin w kompozycjach zieleni terenów zurbanizowanych;</li> <li>• tworzenie i utrzymywanie szerokich, łagodnych stref ekotonowych między poszczególnymi płacami użytkowania ziemi oraz unikanie ostrych, skokowych zmian cech przestrzeni przyrodniczo-kulturowej;</li> <li>• zachowanie tradycyjnych typów zabudowy oraz układów urbanistycznych z akcentowaniem ich cech charakterystycznych;</li> <li>• preferowanie form nawiązujących do cech budownictwa regionalnego poprzez opracowanie standardów architektonicznych - opracowanie katalogu projektów architektonicznych dla zabudowań (mieszkalnych i gospodarskich) uwzględniających cechy regionalnego budownictwa;</li> </ul>
<p>2) Krzyżowanie się tras migracji zwierząt z ciągami komunikacyjnymi, inwestycjami budowlanymi</p>	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczanie drożności ciągów i korytarzy ekologicznych, powodujące zwiększoną śmiertelność oraz zaburzenia w cyklach życiowych zwierząt migrujących;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rzetelna identyfikacja, rygorystyczna ochrona i przyrodnicze wzbogacanie sieci korytarzy ekologicznych;</li> <li>• budowa podziemnych przejść dla migrujących zwierząt;</li> <li>• budowa przepławek przy piętrzeniach wodnych,</li> <li>• ograniczenie możliwości wznoszenia nowej zabudowy kubaturowej do obszarów zwartej zabudowy miejscowości, których</li> </ul>

3) Urbanizacja (rozwój prawobrzeżnego Szczecina)	Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmniejszanie się ogólnej powierzchni terenów biologicznie czynnych;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ubożenie ich składu gatunkowego;</li> <li>• fragmentacja ekosystemów przez sieć coraz ruchliwszych dróg i utrudnianie rozprzestrzeniania się gatunków w wyniku tworzenia nowych barier ekologicznych;</li> <li>• degradacja walorów krajobrazowych poprzez zaburzenie harmonijnych panoram Wzgórz Bukowych;</li> <li>• dalszy wzrost presji mieszkańców dzielnic sąsiadujących z Parkiem na tereny leśne Parku, skutkujący zanikaniem ostoi zwierząt i stanowisk rzadkich gatunków roślin oraz grzybów;</li> <li>• wycinanie starodrzewi w strefie okrajkowej lasu z powodu zagrożeń dla zabudowy sąsiadującej z nim;</li> </ul>	<p>granice wyrysowane są na załącznikach mapowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie wysokości i intensywności zabudowy na terenach otuliny bezpośrednio sąsiadujących z Parkiem;</li> <li>• wykluczenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej w pasie szerokości 30 m od ściany lasu;</li> <li>• zwiększenie zasobów przyrodniczych terenów zurbanizowanych (wodnych, leśnych, murawowych) i dążenie do połączenia ich w spójny przestrzennie system ekologiczny;</li> <li>• szersze stosowanie rodzimych gatunków roślin w kompozycjach zieleni terenów zurbanizowanych;</li> <li>• pozostawienie niezabudowanych szczytów wzniesień pełniących funkcje punktów widokowych;</li> </ul>
--	---	---	--

## 10. Turystyka i rekreacja

1) Istniejąca zabudowa rekreacyjna w sąsiedztwie jezior;	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie dostępności do wód i swobodnego przejścia wzdłuż brzegów;</li> <li>• degradacja krajobrazu;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych wskutek zanieczyszczania wód, strefy brzegowej i okolicznych lasów, wycinania roślinności szuwarowej;</li> <li>• synantropizacja roślin i zwierząt;</li> <li>• obniżenie wartości jezior jako bazy żerowej dla gatunków zwierząt nie tolerujących obecności człowieka;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uporządkowanie gospodarki ściekowej;</li> <li>• rygorystyczne egzekwowanie przepisów prawa wodnego i prawa ochrony środowiska;</li> <li>• zakaz zwiększania ilości miejsc noclegowych w istniejących obiektach rekreacyjnych;</li> </ul>
2) Niekontrolowany rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej, zwłaszcza tak zwanych letnich domów na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie powierzchni naturalnej i półnaturalnej przyrody;</li> <li>• degradacja krajobrazu, w tym także w wyniku realizacji zabudowy substandardowej;</li> <li>• ograniczenie dostępności do wód i swobodnego przejścia wzdłuż brzegów;</li> <li>• synantropizacja roślin i zwierząt;</li> <li>• zmiany warunków siedliskowych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie możliwości wznoszenia nowych obiektów budowlanych do terenów już zainwestowanych bez możliwości zwiększania ilości miejsc noclegowych w istniejących ośrodkach wypoczynkowych;</li> </ul>
3) Penetracja rekreacyjno-turystyczna obszarów cennych przyrodniczo;	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• synantropizacja roślin i zwierząt;</li> <li>• płoszenie zwierząt;</li> <li>• zanieczyszczenie odpadami;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dążenie do zmiany zachowań ludzkich poprzez systematyczną (przy każdej okazji) edukację ekologiczną społeczeństwa;</li> <li>• ograniczenie możliwości poruszania się po terenach cennych</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• erozja powierzchniowa np. w rejonie jeziora Szmaragdowego;</li> <li>• wydeptywanie, niszczenie runa związane z intensyfikacją ruchu turystycznego i penetracja lasów w okresach masowych pojawów płodów runa leśnego, a w efekcie ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> <li>• zmniejszenie liczebności populacji rzadszych jadalnych i efektownych gatunków grzybów, roślin leczniczych i innych kwiatowych o okazałych, barwnych kwiatach;</li> <li>• niszczenie epilitycznych mszaków i porostów z głazów narzutowych;</li> <li>• zwiększenie zagrożenia pożarowego;</li> </ul>	<p>przyrodniczo do wyznaczonych szlaków i dróg;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• promowanie turystyki kwalifikowanej na obszarze Parku, z jednoczesnym tworzeniem alternatyw dla ruchu spacerowego i wypoczynku krótkotrwałego na terenie otuliny;</li> <li>• rygorystyczne egzekwowanie zakazów wynikających z prawa powszechnego oraz lokalnego;</li> </ul>
4) Pobór wody do nawadniania pola golfowego w Binowie	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych w zlewni jeziora Piasecznik Wielki w wyniku zaburzenia lokalnych układów hydrologicznych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rygorystyczne egzekwowanie zakazu poboru wody przy ustalonej w pozwoleniu wodno – prawnym rzędnej jeziora;</li> </ul>

### 11. Inne

1) Globalne zmiany klimatyczne (ocieplenie, wzrost promieniowania UV) i związane z tym anomalie pogodowe	Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany warunków siedliskowych głównie wskutek niekorzystnych zmian stosunków wodnych, a w efekcie przekształcanie ekosystemów i ustępowanie gatunków wrażliwych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• przywracanie naturalnej retencji poprzez spowalnianie odpływu wód za pomocą progów ograniczających odpływ wody, zaniechanie konserwacji rowów melioracyjnych w rejonach, gdzie odwadnianie gruntów nie jest bezwzględnie konieczne, blokowanie odpływu wód urządzeniami drenarskimi na śródpolnych nieużytkach (oczkach wodnych, torfowiskach i mokradłach);</li> <li>• minimalizowanie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery;</li> </ul>
2) Globalne zmniejszanie się bioróżnorodności	Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zmiany charakterystyk niektórych elementów przyrody (np. dynamiki migracji ptaków, dynamiki wymiany genów między populacjami)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• maksymalna dbałość o zachowanie i zwiększenie zróżnicowania na poziomie gatunkowym i genetycznym (w odniesieniu do gatunków rodzimych);</li> </ul>
3) Niekontrolowana penetracja rozległych poniemieckich bunkrów zlokalizowanych w północno zachodniej części Parku i otuliny	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niepokojenie, wypłaszanie i zabijanie nietoperzy skupiających się w bunakrach na zimowisku;</li> <li>• zmiany warunków mikroklimatycznych wskutek poruszania się ludzi w okresie zimowym i używania źródeł otwartego ognia z paleniem ognisk włącznie;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona przed przeznaczeniem bunkrów na cele, które mogłyby spowodować likwidację zimowisk nietoperzy;</li> <li>• solidne zabezpieczenie wejść do bunkrów w sposób zapewniający utrzymanie sprzyjających nietoperzom warunków mikroklimatycznych;</li> </ul>
4) Wprowadzanie i inwazje gatunków obcych	W,Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ubożenie rodzimej flory i fauny;</li> <li>• zaburzenia w funkcjonowaniu ekosystemów;</li> <li>• przenoszenie chorób i pasożytów;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zakaz wprowadzania obcych, inwazyjnych gatunków oraz sukcesywne usuwanie już wprowadzonych np.: drzew i krzewów (dąb czerwony, robinia akacjowa, klon jesionolistny, topole obcego pochodzenia, czeremcha amerykańska);</li> <li>• ograniczanie wznieszenia gleby podczas inicjowania odnowień naturalnych w lasach;</li> </ul>
5) Niskie nakłady na ochronę	Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wpływ bardzo szeroki, obejmujący</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zwiększenie obsady etatowej Służb Parków Krajobrazowych i</li> </ul>

przyrody i wynikające stąd niedostateczne rozpoznanie wartości przyrodniczych i zagrożeń oraz niedostateczne możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom		zdecydowaną większość opisanych wyżej skutków;	środków na skuteczne funkcjonowanie tych Służb;
6) Lokalizacja agresywnych reklam we wsiach na budynkach i ogrodzeniach oraz wolnostojących, także poza wsiami	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>degradacja krajobrazu zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>promowanie reklam i szyldów specjalnie zaprojektowanych i ujętych w poradniku lub katalogu,</li> <li>wprowadzenie zakazu umieszczania reklam na obiektach zabytkowych.</li> </ul>

W - zagrożenie wewnętrzne, Z - zagrożenie zewnętrzne

### § 10. Zagrożenia dla wartości kulturowych.

Zagrożenia	Typ	Wpływ na krajobraz	Postulowane sposoby eliminacji lub minimalizacji zagrożeń
1) Podziały nieruchomości i sposób zabudowy deformujące historyczne układy przestrzenne wsi, przy jednoczesnych ubytkach tradycyjnych zagród na dawnych siedliskach	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>degradacja krajobrazu kulturowego;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wprowadzanie stref ochrony konserwatorskiej określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; w przypadku braku planów z.p. uzgadnianie ze służbami konserwatorskimi decyzji o warunkach zabudowy,</li> <li>lokalizowanie nowej zabudowy w formie uzupełnień w lukach istniejących ciągów zabudowy,</li> <li>zakaz lokalizowania zabudowy rozpraszającej układ tradycyjny, zakłócającej tradycyjną linię zabudowy oraz zasłaniającej ekspozycję tradycyjnych założeń ruralistycznych,</li> <li>edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
2) Niszczenie obiektów dóbr kultury materialnej (dewastacje, brak konserwacji, przekształcanie)	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>degradacja krajobrazu kulturowego;</li> <li>zanikanie przykładów tradycyjnej regionalnej architektury</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ochrona obiektów poprzez uwidacznianie w planach miejscowych,</li> <li>obejmowanie pamiątek kultury materialnej ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków lub ewidencji,</li> <li>systematyczna rekonstrukcja obiektów nadających się do użytkowania,</li> <li>zabezpieczanie obiektów przed niszczeniem,</li> <li>prawna i finansowa pomoc gmin w ratowaniu dziedzictwa kulturowego,</li> <li>dokumentowanie w formie inwentaryzacyjnej i fotograficznej obiektów w przypadku rozbiórki,</li> <li>edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
3) Niewłaściwe przebudowy i remonty historycznych obiektów, które pociągają za sobą: <ul style="list-style-type: none"> <li>nadbudowy i deformacje pierwotnych gabarytów oraz kształtów dachów,</li> <li>wymianę stolarki okiennej i drzwiowej związanej z powiększaniem lub</li> </ul>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>degradacja krajobrazu kulturowego;</li> <li>zanikanie przykładów tradycyjnej regionalnej architektury</li> </ul>	<p>Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy zapisów zakazujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wykonywania rozbudowy i nadbudowy zmieniających drastycznie pierwotne gabaryty i bryłę obiektów,</li> <li>zmiany wielkości otworów okiennych i wymiany stolarki na nie nawiązującą do dotychczasowych podziałów,</li> </ul>

<p>pomniejszaniem otworów okiennych i drzwiowych, zmianą podziałów okien, zmianą stolarki na plastikarkę itp.,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zamurowywanie otworów okiennych i drzwiowych i wybijanie nowych, a w efekcie zmianę kompozycji elewacji,</li> <li>• ocieplanie budynków z zewnątrz z tynkowaniem konstrukcji ryglowej lub ceglanych elewacji,</li> <li>• fragmentaryczne tynkowanie i malowanie elewacji,</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymiany stolarki drzwiowej ze zmianą gabarytów otworów drzwiowych oraz wprowadzania stolarki drzwiowej nie harmonizującej z historycznym wystrojem budynku,</li> <li>• zamurowywania otworów okiennych i drzwiowych i wybijania nowych,</li> <li>• ocieplania po stronie zewnętrznej budynków z elewacjami ryglowymi i z cegły licowej, posiadającymi wystrój sztukatorski, boniowanie, gzymsy i opaski, herby, napisy i inne elementy wystroju architektonicznego</li> <li>• wzmocnienie nadzoru budowlanego i konsekwentna egzekucja sankcji dotyczących samowoli budowlanych</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
<p>4) Likwidacja historycznych ceglanych, kamiennych i drewnianych ogrodzeń z zamianą na betonowe pseudobarokowe ogrodzenia o bardzo niskich walorach estetycznych lub metalowe, nie harmonizujące z otoczeniem</p>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja krajobrazu kulturowego;</li> <li>• zanikanie przykładów tradycyjnej regionalnej architektury</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona konserwatorska pełnych ogrodzeń,</li> <li>• wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy, zapisów zakazujących stosowania betonowych ogrodzeń od strony przestrzemi publicznych i miejsc wyeksponowanych widokowo,</li> <li>• opracowanie „wzornika” ogrodzeń posesji dla terenu Parku i edukacja społeczności lokalnych</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
<p>5) Likwidacja kamiennych historycznych nawierzchni podwórek i wjazdów na teren posesji</p>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja krajobrazu kulturowego,</li> <li>• zanikanie przykładów tradycyjnej regionalnej zagrody wiejskiej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona konserwatorska zachowanych nawierzchni brukowanych,</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
<p>6) Dewastacja lub likwidacja cmentarzy poewangelickich)</p>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja krajobrazu kulturowego;</li> <li>• zmniejszanie zasobów zieleni urządzonej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona w planach miejscowych w formie stref ochrony konserwatorskiej lub terenów zieleni</li> <li>• pielęgnacja drzewostanów oraz zachowanych pozostałości nagrobków, alei,</li> <li>• uporządkowanie zachowanych mogił lub w przypadku ich braku wykonanie mogiły symbolicznej,</li> <li>• gradzenie i usuwanie samosiewów,</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>
<p>7) Dewastacja parków podworskich</p>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja krajobrazu kulturowego,</li> <li>• zmniejszanie zasobów zieleni urządzonej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona w planach miejscowych w formie terenów zieleni i parków wiejskich</li> <li>• pielęgnacja drzewostanów oraz zachowanych pozostałości alei,</li> <li>• rekompozycja założeń parkowych z wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych i zagospodarowania parków na cele rekreacyjne z preferencją dostępu publicznego,</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych.</li> </ul>
<p>8) Niszczenie dawnych dróg (niszczenie tradycyjnej nawierzchni brukowanej oraz zieleni przydrożnej)</p>	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• degradacja krajobrazu kulturowego,</li> <li>• zmniejszanie różnicowania krajobrazu,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona nawierzchni dróg brukowanych między innymi poprzez wprowadzenie zakazu zmiany nawierzchni (np. na asfaltową)</li> <li>• ochrona i kształtowanie alei przydrożnych – wycinkom dopuszczalnym tylko ze względów bezpieczeństwa powinny towarzyszyć nowe nasadzenia</li> <li>• edukacja społeczności lokalnych</li> </ul>

9) Niszczenie stanowisk archeologicznych poprzez ich zabudowę lub intensywną uprawę roli, melioracje i zalesienia	W	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ubożenie zasobów dóbr kultury,</li> <li>• utrata materiału historycznego, stanowiącego świadectwo kultury minionych epok,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona konserwatorska poprzez ustanawianie stref ochrony archeologicznej wprowadzonych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy,</li> </ul>
10) Zanikanie tradycji kulturowej w związku z przerwaniem ciągłości kulturowej po II wojnie światowej	W, Z	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ubożenie zasobów dóbr kultury,</li> <li>• utrata materiału historycznego, stanowiącego świadectwo kultury minionych epok,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• popularyzacja wiedzy historycznej, historycznego nazewnictwa miejscowości i obiektów topograficznych, tradycyjnych technik budowlanych i rzemieślniczych,</li> </ul>